

Rasspecifik Avelsstrategi för Airedaleterrier

Att gälla från och med år 2005 till och med år 2009.

Rasklubben Airedale Terrier Gillet har som övergripande mål att sprida intresset för airedaleterriern och främja aveln av rasen.¹

Vår ras utveckling och framtid grundar sig på uppfödarnas val av avelsdjur och aveln måste vara målinriktad, långsiktig och hållbar så att den inte leder till brister avseende hälsa, exteriör, mentalitet eller funktion. En förutsättning för detta är att vi inte tömmer rasen på genetisk variation.²

Airedaleterrierns historia började i mitten av 1800-talet, i västra Yorkshire i England. Då var rasen en allt-i-allo jakthund för gruvarbetarna, textilarbetarna och lantbrukarna kring floden Aire. Olika lokala raser lär ha använts i skapandet av airedaleterriern, t.ex. utterhund och den gamla engelska bruna och svarta terriern, men även andra raser nämns såsom stövare, olika terrierrasor och sydengelsk jakthund. Gemensam nämnare för alla dessa raser är just att de var jakthundar. Airedaleterriern kom till Sverige runt sekelskiftet, dock inte i sin egenskap av jakthund utan som brukshund och hänfördes 1918 till specialklubben "Svenska Skydd- och Sjukvårdshundar". Rasens historiska användbarhet som skydds-, spår-, rapport-, och sjukvårds- (dvs sök-) hund är klart dokumenterad bl a under de två världskrigen. Airedaleterriern överfördes till Svenska Terrierklubben 1945.

Helhetsintryck: Airedaleterriern är till storleken den största av terrierraserna. Den skall vara muskulös, rörlig, ganska kort och kraftigt byggd utan antydning till högbenthet eller överdrivet lång kropp. Den skall ha ett vakert uttryck, snabba rörelser, förväntansfullt "stå på tårna" inför minsta rörelse. Hundens karaktärsdrag utmärks av ögonens uttryck, öronens hållning och den upprätt burna svansen. Till temperamentet är den öppen, självsäker, vänlig, modig och intelligent. Den är alltid uppmärksam, inte aggressiv men orädd.³

Nulägesbeskrivning

Airedaleterriern är idag en ras där den normala livslängden är 8-12 år.⁴ Vi har en ras som ligger med i den övre hälften av raser som ofta får ersättning från försäkringsbolagen på grund av sjukdom. Airedaleterriern har inga specifikt rasbundna sjukdomar, men är överrepresenterad på ett flertal sjukdomar.⁵

Alltför få hundar röntgas för närvarande för att vi skall kunna dra några säkra slutsatser om HD-läget.

En relativt liten del av populationen kommer till bedömning på utställning. Under de ca 100 år som Airedaleterriern funnits i Sverige har typ och storlek varierat. Rasen har haft starka och svaga perioder vid olika tillfällen. Idag finns, enligt tillfrågade exteriördomare, utrymme till förbättring avseende vinklar, rörelser och i många fall huvuden.⁶

En minoritet av Airedaleterrierna deltar på lydnads- eller bruksprov. Ett faktum kan direkt slås fast – det finns inte några speciella linjer eller kennlar som har mer framstående lydnads/bruks-Airedaleterrier än andra och få av de tävlande hundarna har föräldrar med lydnads- och/eller bruksmeriter. Det verkar som om det mera beror på ägarens/förärens intresse och skicklighet om Airedaleterriern skall lyckas inom lydnad/bruks, än att hunden är av en viss stam.⁷

Runt om i världen används Airedaleterriern inom vitt skilda områden. Till exempel finns det i vår ras bisonvallare, älghundar, polishundar, servicehundar, minhundar, vakthundar, hundar

man jagar fågel och björn med, ledarhundar osv. Listan kan göras lång för vad denna all-roundhund används till.

Till och med år 2003 har 70 Airedaleterrier genomgått mentalbeskrivning hund, MH. Resultatet är relativt entydigt men vi har för få beskrivna hundar för att kunna dra några säkra slutsatser. En jämförelse mot genomsnittsdata för brukshundraserna visar att de beskrivna hundarna är något passiva, överreagerar på skott och visar rätt påtaglig tvekan inför händelser de är obekanta med. Det finns dock inga starkare rädsle- eller flykttendenser inför de prov hundarna utsätts för vid MH-beskrivningar.⁸

Arvbarheten har visat sig vara hög för många mentala egenskaper.⁹ Det bör finnas möjlighet att använda resultaten från MH-beskrivningarna som en hjälp för uppfödare att välja avelsdjur som kan påverka avkommans mentalitet positivt.

Sammanfattningar av kartläggningmaterialet är publicerat på vår hemsida www.airedale.nu.

Våra långsiktiga mål:

Airedaleterriern skall fungera i samhället och uppvisa rastypiska mentala egenskaper såsom öppenhet, intelligens, sällskaplighet, alerthet och mod. Rasen skall även i fortsättningen vara en allroundhund som det är upp till ägaren att forma. Vi skall ha en ras som inte är uppdelad i t.ex en utställnings- och en brukstyp. I vår ras skall vi ha hundar som inte visar omotiverad aggressivitet eller rädsla.

Airedaleterriern skall vara en ras som är frisk och som lever länge. I rasen skall vi ha stor genetisk variation och andelen anlagsbärare av ärftliga sjukdomar skall vara låg.

Airedaleterriern skall vara en ras som är lämplig att arbeta med. Den skall vara skottfast, intelligent, vaken och bildbar med kapacitet att ta egna initiativ. Dessa egenskaper skall göra att det inom vår ras finns hundar som hävdar sig väl på tävlingar och prov.

Airedaleterriern skall uppfylla standardens krav på rastyp och helhetsintryck. Vi skall främja en funktionell exteriör men motverka exteriöra ytterligheter. Det skall i rasen finnas hundar av hög exteriör standard som hävdar sig väl på utställningar.

Våra kortsiktiga mål:

Mentalitet

- Alla avelsdjur bör ha känd MH-status innan de används i avel. Lämplig ålder för hunden att genomföra MH-beskrivning är 1-2 år.
- Uppfödare och ATG bör uppmana valpköpare att låta MH-beskriva sina hundar för att vi skall få ett bredare underlag för kartläggning.

Hälsa

- Alla avelsdjur bör ha känd höftledstatus innan de används i avel.
- Under den kommande 5-årsperioden skall 50% av varje årskull Airedaleterrier ha känd HD-status.
- Uppfödare och Airedale Terrier Gillet skall uppmana valpköpare att låta HD-röntga sina hundar.

- HD-statusen på enskilda hundar skall publiceras i ATG-tidningen samt på hemsidan.
- En ny hälsoundersökning via enkät skall göras innan den kommande 5-årsperioden är slut.

Population

- Inavelsgraden skall ha ett medelvärde av högst 2,5% om 5 år. Inga kombinationer över 6,25% (kusinparning) bör göras.
- En hanhund respektive tik bör bli förälder till högst 5% av valparna i sin generation. Detta innebär ca 30 avkommor räknat på dagens registreringssiffror.
- Inavelsgraden för varje kombination skall anges i ATG-tidningen och årsboken.
- Lägsta ålder för avelsdebut bör vara 2 år.
- Utvärdering av avkomman bör göras efter de första två kullarna för hanhund och den första kullen för tik. Avkomman bör ha nått 1½ års ålder före utvärdering.
- Det är viktigt att väcka intresse och knyta nya intresserade människor till rasen samt att öka samarbetet mellan "nya" och "gamla" uppfödare. En idé kan vara att gå ihop och köpa in nya avelsdjur med nya blodslinjer eller, vilket flera redan har prövat, att importera fryst sperma. Då nära släktskapsavel minskar kullarnas storlek och dubblar eventuella fysiska och mentala fel, är det viktigt att vi tillsammans arbetar för att bredda avelsbasen och minska inavelskoefficienten. Vi bör också tänka på att ta tillvara den kunskap som redan finns inom rasen, lyssna och lära, dra egna slutsatser och sätta upp egna mål med standarden och rasens bästa för ögat.

Bruksegenskaper

- Vi skall arbeta för att bibehålla vår kompletta allroundhund. Vi skall på inget sätt uppmuntra en uppdelning av rasen i t.ex en utställnings- och en brukstyp.
- Valpköpare och ägare till Airedaleterrier skall uppmanas att delta i valpkurser och vardagslydnadskurser. Detta med tanke på att vår ras är både storvuxen och väl så livlig som ung.
- Valpköpare skall erbjudas medlemskap i ATG för att lättare kunna bli informerade och därmed kunnigare om vår ras.

Exteriör

- Vi skall öka kunskapen om konstruktion och anatomi hos uppfödare.
- För att bibehålla en god exteriör är det önskvärt att de individer som används i avel är belönade med lägst 1:a pris i kvalitetsklass efter 15 månaders ålder. Det är också önskvärt att så många individer som möjligt ställs ut någon gång. Dels för att ägaren och uppfödaren ska få en bedömning av avelsresultatet och dels för att andra uppfödare och intresserade skall få möjlighet att se så många Airedaleterrier som möjligt ur olika kombinationer, och därmed få hjälp att göra bra val i sitt fortsatta avelsarbete. Förhoppningsvis hjälper denna kunskap till att bredda avelsbasen. För att öka denna kunskap finns ett förslag inom avelsrådet om att utöka exteriörbedömningstillfällena utöver befintliga, vanliga utställningar, med något liknande exteriördelen vid korning. Alltså, exteriörbedömning med exempelvis

förtryckta protokoll av auktoriserade domare på Airedaleterrier, men utan tävlingsmoment. Detta skulle kunna arrangeras inofficiellt på Gillenas Airedaleteriernas Dag och utan större krav på utställningstrimning, så att det finns så få hinder som möjligt att delta.

Utvärdering och revidering av avelspolicyn skall göras efter 5 år.

-
- 1 Airedale Terrier Gillets stadgar
 - 2 SKKs avelspolicy
 - 3 Rasstandard Airedaleterrier, SKK 2003-10-08
 - 4 Hälsoenkät Sverige 1998 (B. Andersson och M. Lindberg)
 - 5 Agrias försäkringsstatistik över liv- och veterinärvårdersättning 1991-1994
 - 6 Svenska Terrierklubbens exteriördomarkonferens 1999
 - 7 SKKs Tävlingsregister
 - 8 Analys av MH-resultat, Per-Erik Sundgren 2003
 - 9 Studie av MH-resultat på Schäfer gjord av Per-Erik Sundgren